

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และนำเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผลการวิจัย
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาสภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัด และไวยาวัจกร
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารวัด ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัด และไวยาวัจกร จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัด และไวยาวัจกรที่สังกัดนิกายต่างกัน

4. เพื่อหาแนวทางในการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารวัด ในจังหวัด สกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพ ปัญหาและประสิทธิภาพการบริหารวัด การบริหารวัด ในจังหวัด สกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัด และไวยาวัจกร อยู่ในระดับมาก
2. สภาพ ปัญหาและประสิทธิภาพการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัด และไวยาวัจกร จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง แตกต่างกัน
3. สภาพ ปัญหาและประสิทธิภาพการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัด และไวยาวัจกร ที่สังกัดนิกายต่างกัน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าอาวาส วัดที่มีวิสุงคามสีมา สังกัดมหานิกายและธรรมยุตินิกาย ในจังหวัดสกลนคร จำนวน 388 รูป พระลูกวัด ที่มีอายุพรรษา 3 ขึ้นไป สังกัดมหานิกายและธรรมยุตินิกาย ในจังหวัดสกลนคร จำนวน 5,928 รูป และไวยาวัจกร วัดสังกัดมหานิกายและธรรมยุตินิกาย ในจังหวัดสกลนคร ที่ปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 388 คน รวมจำนวน 6,704 รูป/คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าอาวาส พระลูกวัด ไวยาวัจกรวัดสังักตมahanิกายและธรรมยุติกายในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 – 610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 366 รูป/คน จำแนกเป็นกลุ่มเจ้าอาวาส มหานิกายและธรรมยุติกาย จำนวน 122 รูป พระลูกวัด มหานิกายและธรรมยุติกาย จำนวน 122 รูป และไวยาวัจกร มหานิกายและธรรมยุติกาย จำนวน 122 คน จากวัด 388 วัด วิธีสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพการดำรงตำแหน่ง สังกัดนิกายของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแนวตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับ สภาพ ปัญหาการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน 6 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน 6 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

สำหรับแบบสอบถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของ เรนซีสไลเคอร์ท (Rensis Likert Method)

4. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม

4.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปตรวจคะแนนเป็นรายข้อตามเกณฑ์ที่กำหนด

4.3 นำคะแนนที่ได้จากข้อ 2 ไปวิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ทั้งนี้ได้วิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

5.1 สถิติพื้นฐาน

5.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

5.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

5.2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total Correlation) ตามวิธีการของเพียร์สัน

5.2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient)

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน มีดังนี้

5.3.1 สมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3.2 สมมติฐานข้อที่ 2 การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการเปรียบเทียบโดยใช้สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ใช้สถิติทดสอบเอฟ (F - test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe - Method) หรือ LSD วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ตามความเหมาะสม

5.3.3 สมมติฐานข้อที่ 3 การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการเปรียบเทียบโดยใช้สังกัดนิคม ใช้สถิติทดสอบที (t - test) ชนิด Independent Samples

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย เรื่อง สภาพ ปัญหาการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร
สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ดังนี้

1. สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร
สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัด
และโยยาวัจกร พบว่า

1.1 สภาพการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัดและโยยาวัจกร
โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน
เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านศึกษาสงเคราะห์
ด้านสาธารณูปการ และด้านการปกครอง ตามลำดับ

1.2 ปัญหาการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัดและโยยาวัจกร
โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน
เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการเผยแผ่ศาสนธรรม
ด้านการปกครอง และด้านศาสนศึกษา ตามลำดับ

1.3 ประสิทธิผลการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัดและโยยาวัจกร
โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน
เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านสาธารณูปการ ด้าน
ศึกษาสงเคราะห์ และด้านการเผยแผ่ศาสนธรรม ตามลำดับ

2. สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัด
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัด
และโยยาวัจกร จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า

2.1 สภาพการบริหารวัดในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัดและโยยาวัจกร
จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า สภาพการบริหารวัด โดยรวมแตกต่างกัน
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน

4 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านศึกษาสงเคราะห์ และด้านสาธารณะสงเคราะห์ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านสาธารณูปการและเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า สภาพการบริหารวัดตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาสและพระลูกวัดมีความคิดเห็นมากกว่าไวยาวัจกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ปัญหาการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงาน

พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัดและไวยาวัจกร จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า ปัญหาการบริหารวัด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านสาธารณูปการ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านศาสนศึกษาและด้านสาธารณะสงเคราะห์และเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ปัญหาการบริหารวัดตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาสมีความคิดเห็นมากกว่าไวยาวัจกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ประสิทธิภาพการบริหารวัดในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงาน

พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัดและไวยาวัจกร จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารวัด โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านการเผยแผ่ศาสนธรรมและด้านสาธารณะสงเคราะห์ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านศึกษาสงเคราะห์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารวัดตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาสมีความคิดเห็นมากกว่าพระลูกวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความคิดเห็นมากกว่าไวยาวัจกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพระลูกวัดมีความคิดเห็นมากกว่าไวยาวัจกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. สภาพปัญหาและประสิทธิผลการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัด และไวยาวัจกร จำแนกตาม สังกัดนิกาย พบว่า

3.1 สภาพการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงาน

พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัด และไวยาวัจกร

จำแนกตาม สังกัดนิกาย พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน สำหรับรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านศาสนศึกษา โดยสังกัดมหานิกายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารวัดโดยรวมมากกว่าสังกัดธรรมยุตินิกาย

3.2 ปัญหาการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงาน

พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัด และไวยาวัจกร จำแนกตาม สังกัดนิกาย พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันสำหรับรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านสาธารณะสงเคราะห์ โดยสังกัดมหานิกายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารวัดโดยรวมมากกว่าสังกัดธรรมยุตินิกาย

3.3 ประสิทธิภาพการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงาน

พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัด และไวยาวัจกร จำแนกตาม สังกัดนิกาย พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน โดยสังกัดมหานิกายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารวัด โดยรวมมากกว่าสังกัดธรรมยุตินิกาย

4. แนวทางการยกระดับประสิทธิผลการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร

สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมี จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม ด้านการปกครองและด้านศาสนศึกษา สรุปจากคำสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

4.1 แนวทางยกระดับประสิทธิผลด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรมการบริหารวัดในจังหวัดสกลนคร

สรุปแนวทางยกระดับประสิทธิผลด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรมการบริหารวัดในจังหวัดสกลนคร ดังนี้

4.1.1 บทบาทของวัด

4.1.1.1 วัดควรจัดอบรมการปฏิบัติงานในการเผยแผ่เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในบทบาทของผู้บริหารวัดยุคใหม่

4.1.1.2 วัดควรมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาบุคลากรเพื่อมีบทบาทสอดคล้องในการส่งเสริมความรู้และเผยแผ่ความรู้ของบุคลากร

4.1.1.3 บุคลากรในวัดมีความสามารถในการแสดงความคิดเห็นและสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองและพัฒนาการเผยแผ่ศาสนาธรรม

4.1.2 บทบาทของผู้บริหารวัด

4.1.2.1 ผู้บริหารวัดเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำหน้าที่ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาวัด และส่งเสริมการพัฒนาบทบาทของบุคลากรให้บุคลากรปฏิบัติงานการเผยแผ่ให้ตรงตามเป้าหมายด้วยความรู้ความสามารถ

4.1.2.2 ผู้บริหารวัดควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรภายในวัด แสดงความสามารถ แสดงบทบาทในความเป็นครู และการปฏิบัติงานตามความถนัดของแต่ละบุคคลได้อย่างเต็มที่เพื่อเผยแผ่ศาสนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

4.1.2.3 ผู้บริหารวัดควรให้กำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานเผยแผ่เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรให้ปฏิบัติงานเต็มความสามารถ

4.2 แนวทางยกระดับประสิทธิผลด้านการปกครองการบริหารวัด
ในจังหวัดสกลนคร

สรุปแนวทางยกระดับประสิทธิผลด้านการปกครองการบริหารวัด
ในจังหวัดสกลนคร ดังนี้

4.2.1 บทบาทของวัด

4.2.1.1 วัดมีระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้บุคลากร
ในวัดเข้าใจตรงกัน

4.2.1.2 วัดมีการจัดอบรมหรือการจัดกิจกรรมทาง
พระพุทธศาสนาและวันสำคัญต่าง ๆ ในการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการสร้างมนุษย์
สัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในวัด

4.2.2 บทบาทของผู้บริหารวัด

4.2.2.1 ผู้บริหารวัดควรมีทัศนคติที่ดีต่อบุคลากรในวัด เข้าใจผู้อื่น
และใช้ภาษาที่ดีทั้งคำพูดและกิริยาการแสดงออกเป็นผู้ที่มีลักษณะที่เป็นกัลยาณมิตร
มีทัศนคติที่ดี เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี

4.2.2.2 ผู้บริหารวัดควรมีความใกล้ชิดกับบุคลากร ให้ความ
ช่วยเหลือแก่บุคลากรในทุกด้าน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในวัด หลีกเลี่ยงการเบียดบัง
ผลประโยชน์ของผู้อื่น รักษาผลประโยชน์ ให้ขวัญกำลังใจ ให้ความยุติธรรมแก่บุคลากร
ภายในวัดอย่างเท่าเทียมกัน

4.2.2.3 ผู้บริหารวัดควรเสริมสร้างและรักษาความสัมพันธ์

ระหว่างบุคลากรในวัด โดยการสนใจเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน เห็นอกเห็นใจกัน การให้อภัยซึ่งกันและกัน และผู้บริหารวัดควรมีทักษะในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับบุคลากรในวัด เช่น การเปิดเผยตนเอง การไว้วางใจซึ่งกันและกัน และมีการให้โอกาสในการสื่อสารและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

4.2.2.4 ผู้บริหารวัดควรให้ความสำคัญกับบุคลากรในวัดส่งเสริม

การทำงานร่วมกันแบบประชาธิปไตยหรือการทำงานเป็นทีมควรมีการจัดกิจกรรมภายในวัดตามโอกาสสำคัญต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีแก่บุคลากรในวัดให้มั่นคง

4.3 แนวทางยกระดับประสิทธิผลด้านศาสนศึกษาการบริหารวัด

ในจังหวัดสกลนคร

สรุปแนวทางยกระดับประสิทธิผลด้านศาสนศึกษาการบริหารวัด

ในจังหวัดสกลนคร ดังนี้

4.3.1 บทบาทของวัด

วัดมีการจัดอบรมส่งเสริมศาสนศึกษา เพื่อเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการและหลักธรรมให้ผู้บริหารวัดและบุคลากรในด้านต่าง ๆ

4.3.2 บทบาทของผู้บริหารวัด

4.3.2.1 ผู้บริหารวัดควรเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีวิสัยทัศน์

ในการพัฒนาบุคลากรให้ก้าวทันเทคโนโลยี ทันท่วงการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ มีการพัฒนาและสร้างสรรค์งานอยู่เสมอ และควรเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานด้วยกัลยาณมิตร สามารถให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำด้านการศึกษาแก่บุคลากร

4.3.2.2 ผู้บริหารวัดควรบริหารงานศาสนศึกษาโดยการ

ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารวัด ส่งเสริมพัฒนาการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และลักษณะอันพึงประสงค์ ควรเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์ทางการศึกษา

4.3.2.3 ผู้บริหารวัดควรเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ ความรู้

ความสามารถทางวิชาการ ทั้งด้านบุคลิกภาพดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเป็นธรรม เป็นผู้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความกระตือรือร้นพัฒนา ค้นคว้าในด้านการศึกษาอยู่ตลอดเวลา

4.3.2.4 ผู้บริหารวัดควรเป็นผู้สร้างขวัญและกำลังใจสนับสนุน งานการศึกษาแก่บุคลากรในวัด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร
สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ผู้วิจัยอภิปรายผลตามผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัด
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัด
และไวยาวัจกร พบว่า

1.1 สภาพการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัดและไวยาวัจกร
โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน
เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านศึกษาสงเคราะห์ ด้าน
สาธารณูปการ และด้านการปกครอง ตามลำดับ เป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ ที่เป็น
เช่นนี้อาจเป็นเพราะด้านศึกษาสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ และด้านการปกครอง เป็น
การบริหารงานที่ชัดเจน มีการบริหารที่เกิดการมีส่วนร่วมจากบุคคลหลายฝ่าย การคิดและ
การตัดสินใจเพื่อเกิดความสำเร็จทางการบริหารอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย พระครูศรีสกล
กิจจาภรณ์ (สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2562) ได้กล่าวว่า สภาพการบริหารวัดในจังหวัด
สกลนคร ดำเนินไปตามบทบาทหน้าที่และบริบทของงาน ตามสิ่งแวดล้อมและกาลสมัยโดย
ในด้านศึกษาสงเคราะห์ยังคงมีการส่งเสริมการศึกษาทั้งปริยัติธรรมบาลี ให้แก่พระภิกษุ
สามเณรและประชาชนทั่วไปแต่มีจำนวนน้อยลง ในด้านสาธารณูปการก็ยังคงมีการ
ดำเนินการเช่นเดียวกันหากแต่ตามโอกาสและความเหมาะสมและตามกำลัง ในด้านการ
ปกครองก็เช่นเดียวกัน ระบบขั้นตอนยังคงยึดระบบการปกครองแบบเดิมคือผู้ใหญ่ปกครอง
ผู้น้อย ตามโลกที่เปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป

1.2 ปัญหาการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัดและไวยาวัจกร
โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียง
ตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม

ด้านการปกครอง และด้านศาสนศึกษา ตามลำดับ เป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ที่เป็น เช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าในด้านการเผยแผ่ศาสนาชนนชาตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะกระบวนการเผยแผ่และขาดความร่วมมือจากชุมชนและโรงเรียนในการจัดการ เผยแผ่ศาสนาธรรม ในด้านการปกครองอาจเป็นเพราะขาดระบบการปกครองที่เป็นรูปธรรม ไม่ชัดเจนและขาดความจริงจังในการดูแลปกครองตามระเบียบวิธีในด้านศาสนศึกษาอาจ เป็นเพราะขาดการสนับสนุนดูแล และช่วยเหลืองานด้านศาสนศึกษาอย่างเป็นทางการและเป็นรูปธรรมและ ต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอนุศักดิ์ จันทราลักษณ์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสใน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการของเจ้าอาวาสในจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ประสิทธิภาพการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัดและไวยาวัจกร โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียง ตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านสาธารณูปการ ด้านศึกษา สงเคราะห์ และด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม ตามลำดับ เป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าในด้านการสาธารณูปการมีการปฏิบัติเป็นปกติและต่อเนื่องด้วย วัฒนธรรมของชาวพุทธที่มีวัดเป็นผู้นำการช่วยเหลือในด้านสาธารณูปการ ในด้าน การศึกษาสงเคราะห์ เป็นเพราะวิถีชีวิตที่ปฏิบัติสืบต่อกันในการให้วัดเป็นแหล่งอบรม เรียนรู้และเผยแผ่ทางการศึกษาด้วยดีเสมอมา ในด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม เป็นเพราะ การจัดกิจกรรม ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตส่วนมากต้องได้รับการถ่ายทอดและให้ ความรู้ในทำเนียบปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธมฺมสุทฺโธ (พรสุทธิชัยพงศ์) (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานของเจ้าอาวาสในจังหวัดนนทบุรี พบว่า พระภิกษุและสามเณร มีทัศนคติต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของเจ้าอาวาสในจังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พระภิกษุและสามเณรมีทัศนคติต่อ ประสิทธิภาพในการบริหารงานของเจ้าอาวาสในจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัด สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัด และไวยาวัจกร จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า

2.1 สภาพการบริหารวัดในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงาน

พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัดและไวยาวัจกร จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า สภาพการบริหารวัดโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านศึกษาสงเคราะห์ และด้านสาธารณะสงเคราะห์ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านสาธารณูปการ และเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า สภาพการบริหารวัดตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส และพระลูกวัดมีความคิดเห็นมากกว่าไวยาวัจกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานด้านสาธารณูปการเกิดจากการบริหารภายในวัด อำนาจประโยชน์ภายในวัดสู่ภายนอกด้วย ดังนั้นความสำคัญและความเข้าใจในบทบาทหน้าที่การบริหารจึงมีความแตกต่างกัน ประกอบด้วย พระครูภาวนาสกลธรรม (สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2562) ได้กล่าวว่า การบริหารงานด้านสาธารณูปการ เป็นอีกบทบาทและหน้าที่ของพระภิกษุสามเณรที่จะต้องให้ความสนใจ ส่งเสริมและสนับสนุน เพื่อการอำนวยความสะดวกต่อการใช้ประโยชน์ทางสาธารณูปการทั้งวัดและชุมชนเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดเป็นพลังขับเคลื่อนชุมชนให้เข้มแข็ง สร้างความสามัคคีตามพลังบวรต่อไป

2.2 ปัญหาการบริหารวัดในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงาน

พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัดและไวยาวัจกร จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า ปัญหาการบริหารวัด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านสาธารณูปการ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านศาสนศึกษาและด้านสาธารณะสงเคราะห์และเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารวัดตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาสมีความคิดเห็นมากกว่าไวยาวัจกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าด้านศาสนศึกษาขาดการสนับสนุนและดูแลอย่างต่อเนื่อง เรื่องการจัดหาทุนช่วยเหลือในการศึกษาขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไป ในด้านสาธารณะสงเคราะห์อาจเป็นเพราะขาดความร่วมมือ ในการจัดหาทุนสนับสนุน ช่วยเหลืองานสาธารณะสงเคราะห์อย่างต่อเนื่อง

และเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุพิศ วันทะวงษ์ (2551, บทคัดย่อ) ทำการวิจัย เรื่อง บทบาทเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า เจ้าอาวาส พระภิกษุ สามเณร และคณะกรรมการบริหารวัด มีความคิดเห็นต่อบทบาทเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ทั้งภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ประสิทธิภาพการบริหารวัดในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัดและไวยาวัจกร จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารวัด โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรมและด้านสาธารณะสงเคราะห์ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านศึกษาสงเคราะห์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารวัด ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาสมีความคิดเห็นมากกว่าพระลูกวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความคิดเห็นมากกว่าไวยาวัจกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพระลูกวัดมีความคิดเห็นมากกว่าไวยาวัจกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าเจ้าอาวาสและพระลูกวัดมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารวัด มีความเข้าใจและเข้าถึงการบริหารวัดให้ความสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมงานวัดอย่างเป็นระบบซึ่งไวยาวัจกรเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารวัดจึงมีความเข้าใจและให้ความสำคัญน้อยกว่าเจ้าอาวาสและพระลูกวัดตามกรอบบทบาทหน้าที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธวัชชัย จารุธมฺโม (ศรีสุข) (2553, บทคัดย่อ) ทำการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ กรณีศึกษาวัดในอำเภอหนองแสง จังหวัดสระบุรี พบว่าสถานภาพ อายุพรรษา ตำแหน่ง การศึกษานักธรรม และการศึกษาสายสามัญ เพศ สถานภาพ อาชีพ ตลอดจนจนถึงทักษะและประสบการณ์ชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่ของ พระภิกษุสามเณร ประชาชน แตกต่างกัน มีความคิดเห็น ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์กรณีศึกษา วัดในอำเภอหนองแสง จังหวัดสระบุรี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

3. สภาพปัญหาและประสิทธิผลการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัด และไวยาวัจกร จำแนกตามสังกัดนิกาย พบว่า

3.1 สภาพการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงาน

พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัด และไวยาวัจกร จำแนกตามสังกัดนิกาย พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน สำหรับรายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านศาสนศึกษา โดยสังกัดมหานิกายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารวัดโดยรวมมากกว่าสังกัดธรรมยุตินิกายเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า งานด้านศาสนศึกษาของพระภิกษุสามเณรสังกัดมหานิกาย เป็นหน้าที่หลักสำคัญในการใช้เป็นเครื่องมือเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้าใจเข้าถึง มั่นคงต่อศาสนธรรมแทนการมุ่งสู่การปฏิบัติในขั้นต่อไป ประกอบด้วย พระครูภาวนาสกลธรรม (สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2562) ได้กล่าวว่า การบริหารงานด้านศาสนศึกษา เป็นบทบาทหน้าที่หลักที่เป็นพื้นฐานของการนำพระพุทธศาสนาออกเผยแผ่ให้กว้างขวาง ให้เกิดความเข้าใจวิธีการและเกิดการเรียนรู้ตามหลักการที่ถูกต้องและต่อเนื่อง เมื่อมีการสนับสนุนส่งเสริมพระภิกษุ สามเณรสังกัดมหานิกายให้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ เพื่อนำไปต่อยอดสู่การปฏิบัติต่อไป

3.2 ปัญหาการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงาน

พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัด และไวยาวัจกร จำแนกตามสังกัดนิกาย พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน สำหรับรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านสาธารณะสงเคราะห์ โดยสังกัดมหานิกายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารวัดโดยรวมมากกว่าสังกัดธรรมยุตินิกาย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารวัดสังกัดมหานิกายในด้านสาธารณะสงเคราะห์ มีความต่อเนื่องด้วยใกล้ชิดกับชุมชน และสังคมมากกว่าวัดสังกัดธรรมยุตินิกาย ข้อวัตรปฏิบัติที่แตกต่างกันทำให้การความสำคัญในการบริหารวัดด้านสาธารณะสงเคราะห์ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเสน่ห์ กลยาณธโร (หลุมแก้ว) (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารวัดของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาพบว่า เจ้าอาวาสในเขตอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาที่มีพรรษา ตำแหน่งประสพการณ์ในตำแหน่งเจ้าอาวาส และประเภทวัดแตกต่างกัน มีปัญหาการบริหารวัดไม่แตกต่างกัน

3.3 ประสิทธิภาพการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส พระลูกวัด และโยยาวัจกร จำแนกตามสังกัดนิกาย พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน โดยสังกัดมหานิกายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารวัด โดยรวมมากกว่าสังกัดธรรมยุตินิกายที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บริบทในข้อวัตรปฏิบัติที่แตกต่างกันทำให้การบริหารวัดในด้านต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน วัดสังกัดมหานิกายมีความใกล้ชิดและให้ความสำคัญต่อการบริการพัฒนา และประสานงานมากกว่าวัดสังกัดธรรมยุตินิกายที่มุ่งเน้นในการมุ่งการหลุดพ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธรรมสุโท (พรสุทธิชัยพงศ์) (2553, บทคัดย่อ) ทำการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานของเจ้าอาวาสในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ทัศนะของพระภิกษุและสามเณรต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเจ้าอาวาสในจังหวัดวัดนนทบุรี พบว่า พระภิกษุและสามเณร มีทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเจ้าอาวาสไม่แตกต่างกัน ตามสถานภาพ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษา นักธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญธรรมและการสังกัดนิกาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยสภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พบว่า สภาพ ปัญหาการบริหารวัดด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่ศาสนาและด้านศาสนศึกษา ค่าเฉลี่ยมากกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมของสภาพ ปัญหาการบริหารวัด ควรได้รับการยกระดับประสิทธิผลการบริหารวัดจากผู้บริหารวัด เจ้าอาวาส และกรรมการวัดและบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำสภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัย

เชิงปฏิบัติการ เพื่อแก้ปัญหาและยกระดับประสิทธิภาพการบริหารวัด ในจังหวัดสกลนคร
สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาและประสิทธิภาพการบริหารวัด
ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร